

VERSLAG BESTUURLIJK WERKBEZOEK NICARAGUA VAN 5 APRIL TOT EN MET 13 APRIL 2013

Aan de reis namen deel:

Herman Kaiser- burgemeester;
Justin Walker - ambtenaar internationale samenwerking;
Jeroen Helder - bestuurslid DOS waterprojecten;
Jan Smit - bestuurslid DOS economische projecten.

Vrijdag 5 april 2013

Aankomst Managua en verblijf in hotel Mercedes

Zaterdag 6 april 2013

Voor de start van het programma geeft Ronald van der Hijden een korte briefing over:

Lokale maatschappij opbouw

Doel is de lokale NGO's en FODEL (overkoepelende organisatie NGO's) te versterken d.m.v. consultancybureau (MC2 Groep)

Economie/Caminando Juntos

De lopende projecten in La Libertad worden besproken.

Openingsspeech

De voorzitter van LBSNN Marlies de Loo geeft een toelichting op het weekprogramma voor de delegaties uit Doetinchem, Rijswijk, Gennep, Zoetermeer, Maastricht, Tilburg en Helmond.

10.00 - 11.30 uur

Bijeenkomst: Kinderarbeid vrije zone's in de partnersteden

Tania Munoz Gonzalez licht de stand van zaken toe. Een project is goedgekeurd. Funarte brengt in de partnersteden muurschilderingen aan met betrekking tot het thema kinderarbeid vrije zones.

12.05 - 13.00 uur

Toelichting op de politieke en sociaal economische ontwikkelingen in Nicaragua door tijdelijk zaakgelastigde mevrouw Reina Buijs

De ambassadeur geeft aan dat de stedenbanden op een positieve manier bijdragen aan de maatschappelijke ontwikkelingen in het land. Met name op het gebied van onderwijs, economische ontwikkeling en gezondheidszorg. Zij heeft de opdracht de ambassade eind van het jaar te sluiten. De huidige politieke situatie is erg rustig. Het gat tussen arm en rijk blijft groot, ondanks de afname van de extreme armoede. Nicaragua is nog steeds het armste land van Midden Amerika met een gemiddeld inkomen van 2500 dollar per jaar. De economische groei is met 5,2% gestegen. De belangrijkste exportproducten zijn: goud, koffie, rundvlees, fruit en bomen.

Nederland zal nog wel een nieuw ziekenhuis in Managua bouwen, waarbij 35% van de bouwkosten bijgedragen zal worden. Medio 2016 zal dit ziekenhuis klaar zijn en zal Nederland nog 3 jaar bijdragen in de kosten van onderhoud en professionalisering.

13.00 - 13.45 uur Lunch

Aangezien het middagprogramma voor de Doetinchemse delegatie minder interessant is, is besloten om 14.00 uur af te reizen naar La Libertad. We worden opgehaald door de viceburgemeester Darwin Kaufman. Tevens is ingestapt Erica Janse, onze tolk en Tania Munoz Gonzales van LBSNN.

Ongeveer 20 km voor La Libertad worden we "aangehouden" door zwaar bewapende leden van de Police National die ons met sirene escorteren naar La Libertad. Met een zeer warm welkom, met vuurwerk, muziek en kinderen in schooluniform, worden we onthaald bij Casa Hermandad. Na

toespraken van beide burgemeesters en "alom geprezen toespraak van Darwin" vertrekken we naar Hotel San Jose en installeren we ons.

Om 19.00 uur vindt er een ontvangstdiner plaats met de voltallige gemeenteraad en bestuur FC Juntos.

Zondag 7 april 2013
08.00 - 09.30

Bezoek aan de agrarische opleiding van het beroepsonderwijs

Lipkje heeft zich inmiddels bij het gezelschap gevoegd. Twee studenten houden een korte toespraak, waarin vooral de dank aan Doetinchem uitgesproken wordt. Beide burgemeesters houden ook een korte toespraak.

Hierna wordt in de Casa de la Hermandad na gepraat over het beroepsonderwijs. De uitval van studenten komt ter sprake. De voornaamste reden hiervan zijn transportproblemen. Momenteel onderzoekt men of het mogelijk is in een centraal gelegen comarca les te geven. In juni wil men starten met een opleiding Electronica (cq elektriciteit). Hiervoor is veel belangstelling.

Resumé: De studenten denken nog op korte termijn, weten niet goed wat ze willen. Het ideaal beeld van de commissie is: baangarantie na opleiding. De maatregelen die genomen worden bij uitval zijn: huisbezoek, gesprekken met studenten en ouders over opleiding is toekomst.

09.30 - 10.45 uur

Muziek, dans en folklore onderweg naar de RK kerk. Voorgesteld aan de pastoor (zit pas 4 maanden in LL), rondleiding kerk, bezoek pastorale vrouwen.

10.45 - 12.00 uur

Bezoek klooster (zusters Trapensers)

De zusters hebben groot probleem met water, zeer hoog arseen gehalte (7x toegestane hoeveelheid). Filters werken niet afdoende. Tijdens gesprek komt naar voren dat in Managua een beter filtersysteem ongebruikt ligt. Dit systeem is oorspronkelijk eigendom van La Libertad. Er wordt beloofd in Managua alles in het werk te stellen dit filter ter beschikking te krijgen. (Is inmiddels ingang gezet en Jeroen zal dit verder afhandelen)

15.00 - 17.00 uur

Kerkdienst in de RK kerk bijgewoond

Na afloop van de mis wordt de delegatie naar voren geroepen en opnieuw verwelkomd. Dankwoord Herman Kaiser.

17.00 - 18.00 uur

Bezoek kinderdagverblijf Los Pepitos

Door burgemeester LL wordt verzoek aan DOS gedaan om te helpen met materialen in de nieuw gebouwde fysioruimte en om expertise. Toegezegd dit te zullen onderzoeken.

18.00 - 19.00 uur

Ontmoeting pastoor en enkele leden van pastoraat

Sinds 10 jaar een sociaal pastoraat met diverse projecten. Een aantal projecten zijn nu zelfvoorzienend, o.a. kindermaaltijd en bejaardenmaaltijd. Goudmijn B2gold draagt hier overigens nog steeds aan bij.

Bouw bejaardenhuis kan over 3 à 4 weken starten, legalisatie bouwgrond is geregeld. De pastoor geeft aan dat hij nog met B2Gold dient te spreken over 'wie gaat bouwen'. Later in de week geeft de burgemeester van LL aan dat dit geregeld is. B2Gold maakt het geld over aan de gemeente en de gemeente regelt dit met de pastoor.

19.00 - 21.00 uur Diner in pastoraat

Maandag 8 april 2013

08.00 - 10.00 uur

Werk sessie in kamer burgemeester Damaris Lopez Mata

Algemene informatie over samenstelling gemeenteraad en inkomsten gemeente.

B2Gold geeft aan dat de grote mijn nog ongeveer 12 jaar exploitabel is en zal daarna ook sluiten. De verwachting is dat dan de kleine mijnbouw sterk zal uitbreiden. Er zijn geen maatregelen van de centrale overheid bekend die er voor dienen te zorgen dat de kleine mijnbouw ook zal stoppen. Sterker nog: de kleine mijnbouw is door de centrale overheid erkend en heeft dit ook in een geschrift bevestigd. B2Gold heeft aangegeven de gemeente LL te willen helpen met deze transformatie. Hiervoor hebben ze opdracht gegeven aan een expert voor het maken van een ontwikkelingsplan. Dit plan dient over 6 maanden klaar te zijn en wordt dan aangeboden aan de gemeente en aan DOS. De verwachting is dat in dit rapport aanbevelingen zullen staan die perspectief bieden voor de plaatselijke bevolking en waaruit economische projecten zouden kunnen voortvloeien. Afsproken dat DOS zal wachten op dit rapport, maar dat FC Juntos, vooruitlopend op dit rapport, nu al zal gaan onderzoeken of er op dit moment economische projectaanvragen gemaakt kunnen worden. Herman Kaiser zegt toe samen met de burgemeester van LL een strategisch plan voor de komende 10 tot 15 jaar te maken.

Daarna wordt de verbouwing en uitbreiding van het gemeentehuis bezichtigd, gevolgd door een presentatie over het waterproject door Roberto Davila (Rio Mico). Aansluitend een korte presentatie door Nicky Schepers, student hydrologie, en stagiaire van WRIJ, over het opzetten van een monitoringsnetwerk met de focus op de kwantiteit van het water. Het onderzoek loopt nog.

10.30 - 13.00 uur

Uitstapje naar het micro stroomgebied Rio San Miquel

Genoten van de prachtige natuur die overigens zeer geschikt voor het uitzetten van wandelroutes in toerisme-plan.

13.00 - 14.00 uur Lunch

14.00 - 16.00 uur

Basisonderwijs

Aanwezig Jamieth Miranda, Janery Kauffmann, Angel David Clement, Tania Nuno Gonzalez en een aantal leerkrachten van scholen.

In de eerste presentatie wordt weergegeven wat er tot nu toe gerealiseerd is. De tweede presentatie geeft een overzicht van het aantal leerlingen en de uitval. De derde presentatie gaat over kinderarbeidsvrije zones, waarmee 1 januari jl. is gestart in samenwerking met LBSNN.

Tenslotte wordt het nieuwe projectvoorstel educatieve programma's overhandigd. De toezegging wordt gedaan deze te behandelen in de bestuursvergadering van DOS in april.

16.00 - 18.00 uur

Feestelijke overdracht van een nieuwe woning in de wijk Nueva Esperanza

Toespraken van Sergio Laza Gonzales, Hector Kaufman, Damarys Lopez Mata en Herman Kaiser. Gezellig samenzijn met de nieuwe bewoonster.

18.00 - 21.00 uur

Diner en dankwoorden van beide burgemeesters (en natuurlijk een gloedvol betoog van Darwin !)

Dinsdag 9 april 2013

08.00 - 10.00 uur

Bezoek mijnbedrijf B2Gold

Uitgebreide presentatie van Hector Kaufman over de wijze van goudwinning en de milieumaatregelen die de mijn treft. Een zeer indrukwekkend verhaal. Daarna een presentatie over de sociale projecten van B2Gold t.b.v. La Libertad. Het gehele complex bezichtigd vanaf het hoogste punt van de mijn.

10.20 - 12.00 uur

Gesprek met afvaardiging kleine mijnbouw

Toespraak van de twee voorzitters van de beide coöperaties van kleine mijnbouwers. In beide verhalen klinkt steeds een enorme negatieve instelling ten opzichte van B2Gold. Indien deze partijen niet tot elkaar komen is een goed Groen Goud project gedoemd te mislukken. Rondleiding in het gebied en een kleine mijn bezocht.

12.00 - 13.00 uur Lunch

13.00 - 15.00 uur

Bezoek gezondheidscentrum.

De directeur van het centrum geeft een uitgebreid inzicht in de werkwijze van de kliniek. Er zijn veel problemen, vooral tienerzwangerschappen. Voorbeeld: Op dit moment 180 vrouwen zwanger in LL, 30% zijn tieners en 10% daarvan zijn jonger dan 14 jaar. Voorlichtingsprogramma's zijn erg belangrijk, op dit moment veel misbruik van jonge meisjes, vooral in de rurale gebieden. Uit angst wordt over het algemeen geen aangifte gedaan.

Momenteel werkt men hard aan de nieuwbouw van het gezondheidscentrum, veel groter en moderner. Het oude centrum wil men verbouwen tot kraamkliniek.

De in aanbouw zijnde kliniek bezocht.

15.00 - 16.00 uur

Bezoek melkfabriek

De fabriek ligt reeds 2 maanden stil door wazige zaken als storing aan apparatuur en schoonmaken. De boeren leveren nu hun melk aan naburige melkfabrieken. De directeur deelt mee dat hij een belangrijke exportorder krijgt voor levering van kaas aan Ecuador. Op mijn vraag of dit mogelijk is zonder gecertificeerde koeien antwoordt hij: "We zijn er mee bezig".

16.30 - 19.00 uur

De delegatie splitst zich: Herman Kaiser en Justin Walker bereiden zich met de tolk en Lipkje voor op de speciale zitting van de gemeenteraad en Jeroen en ondergetekende gaan in gesprek met FC Juntos.

Gesprek met FC Juntos, Hector Kaufman en Sergio Lazo Gonzales

Allereerst wordt de samenwerking tussen FODEL en LBSNN besproken. FC Juntos wordt dringend geadviseerd zich op te geven voor het capaciteitsversterkingsprogramma van FODEL, mede in het licht van toekomstige donaties door FODEL. Na enige aarzeling wordt toegezegd zich hiervoor op te geven. Sergio is vrijdag in Managua in contact gebracht met vertegenwoordiger van FODEL.

Economische projecten: Aangegeven dat er haast gemaakt dient te worden, daar alle beschikbare gelden eind 2015 besteed moeten zijn. Naast het toeristische project (dat ook door de gemeente omarmd wordt) is het zaak dat FC Juntos met nieuwe projecten komt. Enkele voorbeelden genoemd van eventuele projecten. FC Juntos zegt toe binnenkort met voorstellen te komen.

PIDEL project besproken: Voorstel van LBSNN besproken. In LL komen ongeveer 80 boeren in aanmerking voor een dergelijk project. Deze boeren kunnen nu nergens krediet krijgen. Toen het verwachte rentepercentage ter tafel kwam schoten beide heren luidruchtig in de lach.

Rentepercentage in LL voor een boer is 8-12%. De heren verwachten dat er zeker een aantal boeren zullen zijn die hiermee akkoord gaan, maar nooit een dollar aan rente en aflossing zullen betalen, omdat ze dat eenvoudig niet kunnen. Het afbreukrisico is enorm.

Woningbouw: De behoefte aan meer woningen is groot, de vraag is enorm (soms 200 gegadigden). FC Juntos wil heel graag 3-5 huizen per jaar bouwen. Benodigd kapitaal 60.000 dollar per jaar, gedurende vijf jaar. Uitgelegd dat naast Sité andere bronnen opgespoord dienen te worden.

Trazabilidad: nog geen enkele koe is geoormerkt. Door verkeerde papieren van de overheid heeft het project een jaar vertraging opgelopen. De juiste papieren zijn nu binnen (kopie meegenomen) en men verwacht in juli te kunnen beginnen met oormerken. Sergio geadviseerd contact op te nemen met viceburgemeester van buurgemeente San Pedro. Zij hebben reeds 3000 stuks vee geoormerkt en vragen nu extra geld voor uitbreiding. Hij is bereid met Sergio de aanloop problemen te bespreken en er zijn ook boeren in San Pedro die voorlichting aan boeren in LL willen geven.

19.00 - 22.00 uur

Bijzondere raadsvergadering

Burgemeester Damarys Lopez benoemd Herman Kaiser tot "Zoon van La Libertad" en hangt hem de gouden sleutel om. Herman houdt in het Spaans een danktoespraak. Naast de gemeenteraad (15 personen) waren er ongeveer 70 toeschouwers aanwezig, die na de plechtigheid allen bleven en gezellig mee aten van het buffet. Uiteraard werd de avond afgesloten met dansen.....

Woensdag 10 april 2013

08.00 - 12.00 uur

Evaluatie in Casa de la Hermandad, aanwezig bestuur FC Juntos, burgemeester en viceburgemeester en leden van de onderwijscommissie.

Voor de evaluatie van DOS negen punten opgeschreven:

- 1) Transformatie: onderzoek van B2Gold afwachten en dan plannen maken;
- 2) In juli start Trazabilidad, Sergio zal met San Pedro contacten;
- 3) Woningbouw: er wordt naar nieuwe fondsen gezocht voor bouw van 3-5 woningen per jaar
- 4) Projectvoorstel basisonderwijs wordt deze maand in bestuur DOS besproken. Los Pepitos wordt bekeken;
- 5) Aanvang bouw bejaardencentrum;
- 6) Op dit moment geen rol voor DOS bij problemen tussen B2Gold en de kleine mijnbouw
- 7) FC Juntos meldt zich aan bij FODEL voor capaciteitsversterkingsprogramma;
- 8) Waterproject: contact over riolering en drinkwatervoorzieningen in rurale gebieden;
- 9) Economische projecten: De gemeente zal samen met FC Juntos zo spoedig mogelijk met voorstellen komen.

Evaluatie gemeente Doetinchem:

- 1) uitwisseling ambtenaren (experts, specialisten) Doetinchem - La Libertad;
- 2) bestuur Doetinchem helpt La Libertad met het opzetten van een strategisch plan;
- 3) bezoek burgemeester Damaris Lopez Mata aan Doetinchem.

Tenslotte aan de burgemeester van LL gevraagd een aantal punten te noemen waarbij ze hulp zou kunnen gebruiken, nu en in de toekomst.

- 1) manieren om bevolking, bestuur en politiek te stimuleren;
- 2) sport te stimuleren onder jongeren;
- 3) politieke regelgeving en handhaving;
- 4) afvalverwerking;
- 5) ondersteuning ambtenaren gemeentehuis;
- 6) waterkracht/zonne-energie.

12.00 - 14.00 uur Lunch in Hotel San Jose en koffers inpakken

14.00 uur afscheid en terugreis naar Managua

17.30 uur aankomst hotel Mercedes Managua

18.00 uur diner

19.00 - 20.00 uur

Gesprek met Thomas Lee manager B2Gold in Managua

Zeer positief gesprek met de heer Lee. Onze bevindingen in LL besproken, speciaal de verhouding met kleine mijnbouwers. De heer Lee geeft aan dat ook B2Gold schuld heeft aan de huidige situatie en dat zij dit jaar daar verandering in willen brengen. Heeft overleg met de nationale overheid en aangeboden 100 molens te installeren bij de rastra's. Hierdoor ontstaat een aanzienlijke verbetering van het milieu. Wil graag met ons samenwerken en zal ons van de vorderingen op de hoogte houden. Ook het rapport dat zij uit gaan brengen voor de gemeente LL besproken. Hij zal er voor zorgen dat wij een exemplaar ontvangen. E-mail adressen uitgewisseld en afgesproken elkaar op de hoogte te houden.

20.00 - 23.00 uur

Informeel overleg met andere delegaties.

Donderdag 11 april 2013

08.00 uur ontbijt

09.00 - 12.00 uur

Drie workshops

- 1) Project kinderarbeid vrije zones (El Rama);
- 2) Lokale economische ontwikkeling, inclusief vakopleidingen (San Marcos);
- 3) Waterbeheer in Nicaragua (La Libertad).

12.00 - 13.00 uur

Tekenen van samenwerkingsovereenkomsten:

- 1) LBSNN-AMHNNH en individuele partnergemeenten;
- 2) LBSNN-AMHNNH-INVUR, CADUR en CEPRODEL inzake productie bouwrijpe kavels.

Afsluitend werd het filmpje vertoond " jongeren Nicaragua en Nederland, een project van de NL ambassade in Nicaragua.

13.00 - 14.00 uur Lunch, aangeboden door de Nederlandse ambassade

14.00 - 15.00 uur

Presentatie door de bank Lafice

Interessante lezing over een grote bankinstelling in midden Amerika. Veel kantoren in Nicaragua en zeer aantrekkelijke rente percentages (5-10%). Na 15.00 uur vervolg gesprek met bestuur van LBSNN

15.00 - 20.00 uur

Toeristisch bezoek aan Granada (de mooiste stad van Nicaragua). In Granada door Herman (namens de gemeente Doetinchem) uitgenodigd voor diner.

Vrijdag 12 april 2013

08.00 uur ontbijt en uitchecken

10.00 - 11.30 uur

Debriefing LBSNN

Complete evaluatie in LL besproken. Ronald komt met enkele vragen en suggesties o.a. over PIDEEL voorstel en deelt mee dat rente niet vast staat. Reactie van Sergio op dit voorstel meegedeeld. Ronald geeft aan dat voor woningbouw in LL eerst een goed business plan gemaakt dient te worden, wil daarna wel kijken of er mogelijkheden zijn.

12.00 uur lunch

12.30 uur inchecken op vliegveld

14.45 uur aanvang terugreis

Bij alle activiteiten in La Libertad is steeds burgemeester Damarys Lopez aanwezig geweest.

Doetinchem, 22 april 2013

Jan Smit